

Asia: VN/6617/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fennia kiittää mahdollisuudesta lausua kyseistä luonnosta. Fennia kannattaa lakialoitetta järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta ja pitää viranomaisyhteistyön sekä tietojen vaihtamisen parantamista tärkeänä.

Järjestäytyneen rikollisuuden vaikutukset vakuutusosalalla voivat näkyä esimerkiksi vakuutuspetoksina. Vakuutusyhtiöiden aktiivinen rooli talousrikollisuuden ja petoksien torjuna vaikuttaa myös järjestäytyneen rikollisuuden kannattavuuteen, edellyttäen että vakuutusyhtiöillä on keinoja puuttua epäilyttäviin liiketoimiin sekä saada viranomaisilta sellaisia tietoja, joilla on merkitystä torjunnan kannalta. Näiden ilmiöiden haittavaikutuksina on mm. vakuutuskustannusten kasvu ja toisaalta vakuutusyhtiöillä on mahdollisuus vaikuttaa omalla toiminnallaan järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan olemalla myöntämättä vapaaehtoisia vakuutuksia sellaisille tahoille, joiden toiminta on kytköksissä järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Luonnoksessa ei ole avattu vakuutusyhtiöiden asemaa yhteistyön kannalta. 07/27 voimaantulevan rahanpesulain muutoksen takia vahinkovakuutusyhtiöt eivät ole jatkossa rahanpesulain mukaisia ilmoitusvelvollisia. Tämän välitön seuraus on se, ettei vahinkovakuutusyhtiöillä ole velvoitteita tunnistaa asiakkaitaan tai oikeutta kerätä ja säilyttää rahanpesulaista johtuvia tunnistetietoja. Erityisesti yritysasiakkaiden kohdalla asiakkaiden tunteminen tulee heikentymään vahinkovakuutusyhtiöissä ja siten myös epäilyttävien liiketoimien tunnistaminen hankaloituu. Vahinkovakuutusyhtiöiden asema talousrikollisuuden torjuna heikkenee, jonka vuoksi on erityisen tärkeää avata yksityisen sektorin asema kyseisen lakialoitteen osalta. Tällä hetkellä esityksestä ei ilmene, voiko analyysikeskus jatkossa luovuttaa tietoja vakuutusyhtiölle tai millä perusteella tietoja voitaisiin luovuttaa, eikä että olisiko vakuutusyhtiöillä oikeus käyttää ja säilyttää analyysikeskukselta saatuja tietoja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa varten. Toisaalta jää myös auki yksityisensektorin, esim. vakuutusyhtiöiden asema siltä osin, että voitaisiinko vakuutusyhtiöitä hyödyntää osana hallinnollista torjuntaa. Jos yksityissektori luetaan mukaan osaksi yhteistyötä

viranomaisten kanssa, tulee tietosuoja- ja salassapitokysymykset avata selkeästi ja yksiselitteisesti. Jos lain on tarkoitus koskettaa yksiselitteisesti vain viranomais toimintaa, on kuitenkin otettava huomioon, millainen hallinnollinen vaikutus tästä koituu yksityissektorille.

Fennia katsoo, että lain jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida vakuutusyhtiöiden roolia analyysikeskuksen ja viranomaisyhteistyön osalta. Fennia pitää tärkeänä, että vakuutusyhtiöille koituisi pelkästään hallinnollisia seurauksia suunnitellusta toiminnasta, vaan vakuutusyhtiöille voitaisiin luovuttaa keskuksen tuottamaa tietoa vakuutusyhtiöiden tueksi järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja vakuutuspetosten torjumiseksi. Tietosuojan osalta lakiin tulee kirjata selkeät luovutusperusteet ja oikeudet säilyttää vaihdettuja tietoja. Toisaalta tulee ottaa huomioon, että lakialoite koordinoidaan muun rahanpesusääntelyn kanssa siten, ettei laista tule päällekkäisiä velvoitteita ilmoitusvelvollisille.

Fennia kannattaa järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan tehostamista ja pitää esityksen tavoitteita tärkeinä. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota:

- henkilötietojen käsittelyn tarkkarajaisuuteen ja tietosuojaan,
- luokittelukriteerien läpinäkyvyyteen,
- yksilöiden ja yritysten oikeusturvaan,
- tietojen luovuttamista koskevien säännösten täsmällisyyteen,
- finanssialan nykyisten rahanpesun estämiseen liittyvien velvoitteiden huomioimiseen sekä
- analyysikeskuksen toiminnan valvontaan ja vaikuttavuuden arviointiin.

Teresa Honkaniemi
Keskinäinen vakuutusyhtiö Fennia